

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II
GEOGRAPHY

B

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature)

(Name)

2. (Signature)

(Name)

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(In figures as in Admit Card)

Seat No.

(In words)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

APR - 36217

Time Allowed : 1¼ Hours]

[Maximum Marks : 100

Number of Pages in this Booklet : 24

Number of Questions in this Booklet : 50

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **50** objective type questions. Each question will carry **two** marks. **All** questions of Paper-II will be compulsory, covering entire syllabus (including all electives, without options).
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.**
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.

Example : where (C) is the correct response.

(A) (B) (C) (D)
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.**
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.**
- There is no negative marking for incorrect answers.**

विद्यार्थ्यांसाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठवरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **50** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सदरचे प्रश्न हे या विषयाच्या संपूर्ण अभ्यासक्रमावर आधारित आहेत.
- परीक्षा सुरु झाल्यावर विद्यार्थ्यांला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून घ्याव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून घ्यावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळी वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.**
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळ/निळ्या करावा.

उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A) (B) (C) (D)
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शावावीत**. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटले अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमागाचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्यांला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्यांनी **मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे**. तथापी, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.**
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.**
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.**

APR - 36217/II—B

Geography
Paper II
भूगोल
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 75 Minutes]

[Maximum Marks : 100

Note : This paper contains **50** multiple choice questions, each carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेमध्ये एकूण **50** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले असून प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

<p>1. In the urban context, “Twilight area” is referred to part of the city.</p> <p>(A) Core</p> <p>(B) Suburb</p> <p>(C) Fringe</p> <p>(D) City-Region</p> <p>2. Which of the following is an unlikely impact on the areas of origin of migrants ?</p> <p>(A) Depopulation</p> <p>(B) Age-sex imbalance</p> <p>(C) Increase of pressure on the environment</p> <p>(D) Decrease in traditional activities</p>	<p>1. नगरांच्या संदर्भातून ‘संधिप्रकाश’ संज्ञा शहराच्या या भागाशी निगडित आहे.</p> <p>(A) गाभा</p> <p>(B) उपनगर</p> <p>(C) सिमावर्ती भाग</p> <p>(D) नगरप्रदेश</p> <p>2. खालीलपैकी कशाचा प्रभाव स्थलांतरीतांच्या उगमक्षेत्रावर होण्याची शक्यता कमी आहे ?</p> <p>(A) लोकसंख्या ऱ्हास</p> <p>(B) वय-लिंग असंतुलन</p> <p>(C) पर्यावरणावर वाढणारा ताण</p> <p>(D) पारंपारिक क्रियांमधील घट</p>
---	---

3. Three most populated states of India as per 2011 census are

- (A) Uttar Pradesh, Bihar, Maharashtra
- (B) Uttar Pradesh, West Bengal, Rajasthan
- (C) Uttar Pradesh, Maharashtra, West Bengal
- (D) Uttar Pradesh, Rajasthan, Bihar

4. Laterite as a building material is used in villages of

- (A) Punjab
- (B) East Maharashtra
- (C) Rajasthan
- (D) Coastal Kerala

3. 2011 च्या जनगणनेनुसार भारतातील सर्वाधिक लोकसंख्या असलेली तीन राज्ये

ही होत.

- (A) उत्तरप्रदेश, बिहार, महाराष्ट्र
- (B) उत्तरप्रदेश, प. बंगाल, राजस्थान
- (C) उत्तरप्रदेश, महाराष्ट्र, प. बंगाल
- (D) उत्तरप्रदेश, राजस्थान, बिहार

4. लॅटेराईट, हे इमारती बांधकामाचे साहित्य म्हणून

- (A) पंजाब
- (B) पूर्व महाराष्ट्र
- (C) राजस्थान
- (D) किनारवर्ती केरळ

5. At an average, if the crude birth rate is 35-40/1000 and the crude death rate is 20-25/1000 which is declining, then the country is stage of demographic transition.

- (A) I
- (B) II (a)
- (C) II (b)
- (D) III

6. The majority of the world's population that is practicing agriculture is involved in type of agriculture.

- (A) Pastoral nomadism
- (B) Subsistence farming
- (C) Commercial grain farming
- (D) Plantation agriculture

5. सरासरी ढोबळ जन्मदर 35-40/1000 आणि कमी होणारा ढोबळ मृत्युदर 20-25/1000 असल्यास, तो देश लोकसंख्या संक्रमणाच्या अवस्थेत आहे.

- (A) I
- (B) II (a)
- (C) II (b)
- (D) III

6. जगातील शेती करणारे बहुसंख्य लोक याप्रकारच्या शेतीत सहभागी असतात.

- (A) कुरणातील भटके पशुपालन
- (B) उपजीविकेची शेती
- (C) व्यापारी धान्य शेती
- (D) मळ्याची शेती

7. Which of the following is *not* a type of shifting cultivation ?

- (A) Maquiladorus
- (B) Milpa
- (C) Chitemene
- (D) Ladang

8. **Assertion (A)** : The labour is not infinitely mobile and the labour market does not operate freely under condition of perfect competition.

Reason (R) : Long distance labour cost and distance of labour movement have to be examined in the context of migration as a whole. Which one of the following is *correct* ?

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

7. खाली दिलेल्यापैकी कोणताही स्थलांतरित शेतीचा प्रकार नाही ?

- (A) मॅक्युलाडोरस
- (B) मिल्पा
- (C) चितेमिन
- (D) लडांग

8. **विधान (A)** : मजूर अमर्याद भ्रमण करत नाही व मजूरांची बाजारपेठ परिपूर्ण स्पर्धेच्या स्थितीतर्गत मुक्तपणे कार्यरत नसते.

कारण (R) : लांब अंतराचा मजूर खर्च व मजूर हालचालीचे अंतर यांचे स्थलांतराच्या संदर्भात परीक्षण होणे आवश्यक आहे.

खाली दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

- (A) दोन्ही (A) व (R) बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) व (R) बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे, पण (R) हे बरोबर आहे

9. Who has coined the term conservation of resources ?

- (A) Gifford Pinchot
- (B) Harold Rose
- (C) P. Hagget
- (D) Zimmermann

10. Who is known as the pioneer for development of new geographical economics ?

- (A) David Harvey
- (B) De Blij
- (C) Paul Krugman
- (D) Andrew Cumbers

11. Who is the author of *The World is Flat* ?

- (A) Appadurai
- (B) Johnston
- (C) Kuhn
- (D) Friedman

9. साधनसंपत्तीचे “संवर्धन” ही संज्ञा सर्वप्रथम कोणी मांडली ?

- (A) गिफॉर्ड पिनचोट
- (B) हेरॉल्ड रोस
- (C) पी. हॅगेट
- (D) झिमरमन

10. नवभौगोलिक अर्थशास्त्राच्या विकासाच्या प्रथम योगदानाबद्दल कोण प्रसिद्ध आहे ?

- (A) डेव्हीड हार्वे
- (B) डी ब्लीज
- (C) पॉल क्रगमन
- (D) अँड्रू कुम्बर्स

11. ‘द वर्ल्ड इज फ्लॅट’ या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत ?

- (A) अप्पादुराई
- (B) जान्स्टन
- (C) कुहेन
- (D) फ्राईडमन

12. 'Exclave' types are identified on the basis of which of the following ?
- (A) Degree of separation
(B) Degree of political control
(C) Degree of economic control
(D) Degree of racial segregation
13. Which of the following provides philosophical underpinning to ethnomethodology ?
- (A) Positivism
(B) Modernism
(C) Phenomenology
(D) Empiricism
14. 'Sequent occupance' suggested by Whittlesey is analogous to what ?
- (A) Plant succession
(B) Animal succession
(C) Soil succession
(D) Climate succession
12. एक्सक्लेव प्रकार खालीलपैकी कोणत्या आधारावर ओळखता येतात ?
- (A) विलगतेची प्रत
(B) राजकीय नियंत्रणाची प्रत
(C) आर्थिक नियंत्रणाची प्रत
(D) वांशिक विलगीकरणाची प्रत
13. खालीलपैकी कोणती संज्ञा 'इथनोमेथडॉलॉजी' शी तत्त्वज्ञानविषयक साधर्म्य दर्शविते ?
- (A) पॉझिटीव्हिझम
(B) मॉडर्निझम
(C) फिनामिनाॅलॉजी
(D) इम्पिरीसीझम
14. व्हीटलसे यांनी सुचविलेले 'सीक्वेंट ऑक्युपन्स' कशाशी साधर्म्य दर्शविते ?
- (A) वनस्पती अनुक्रमण
(B) प्राणी अनुक्रमण
(C) मृदा अनुक्रमण
(D) हवामान अनुक्रमण

15. Who conceptualised 'ethnocracy' ?

- (A) O. Yiftachel
- (B) S. Kedar
- (C) A. Ghanem
- (D) J. R. Logan

16. is the smallest spatial level of planning among the following.

- (A) Local level planning
- (B) Block level planning
- (C) Five year planning
- (D) Zonal level planning

17. Which one of the following is India's rank in terms of Human Development Index among the countries of the world in 2015 ?

- (A) 130
- (B) 128
- (C) 127
- (D) 129

15. 'इथनोक्रॅसी' ही संकल्पना कोणी मांडली ?

- (A) ओ. इफटाचल
- (B) एस. केदार
- (C) अ. घानेम
- (D) जे. आर. लॉगन

16. खालीलपैकी, ही नियोजनातील सर्वात लहान अभिक्षेत्रीय पातळी आहे.

- (A) स्थानिक पातळीवरील नियोजन
- (B) गट पातळीवरील नियोजन
- (C) पंचवार्षिक नियोजन
- (D) विभागीय पातळीवरील नियोजन

17. 2015 नुसार मानव विकास निर्देशांकाच्या संदर्भातून जगातील विविध देशांच्या क्रमवारीत भारताचा खालीलपैकी कोणता क्रमांक आहे ?

- (A) 130
- (B) 128
- (C) 127
- (D) 129

18. Functional region does *not* necessarily display ?
- (A) Coherence
(B) Interdependence
(C) Dynamism
(D) Fixed Boundary
19. In demographic planning, which indicator would *not* be the major concern ?
- (A) Maternal Mortality
(B) Life Expectancy
(C) Infant Mortality
(D) Gender Disparity
20. In 1972, based on heirarchy of planning, Prof. Chandrashekhar divided India into Macro and Meso regions.
- (A) 13, 35
(B) 35, 13
(C) 15, 30
(D) 30, 15
18. कार्यात्मक प्रदेशात खालील बाब अपरिहार्यपणे दिसत नाही :
- (A) स्पष्टपणा
(B) परस्परावलंबीत्व
(C) जोश
(D) निश्चित सीमा (मर्यादा)
19. लोकसंख्या नियोजनात कोणता निकष मुख्य निकषात गृहित धरला जात नाही :
- (A) मातेचा मृत्यूदर
(B) आयुर्मान
(C) बाळ मृत्यूदर
(D) लिंग विषमता
20. नियोजनांच्या श्रेणीनुसार 1972 साली प्रा. चंद्रशेखर यांनी भारताचे बृहद व लघु प्रदेशात विभाजन केले.
- (A) 13, 35
(B) 35, 13
(C) 15, 30
(D) 30, 15

21. Which of the following are prominent stations of Konkan railway route ?

- (A) Ratnagiri and Madgaon
 (B) Mangalore and Mumbai
 (C) Chiplun to Thiruvananthapuram
 (D) Mumbai to Udupi

22. Match the List I and List II and select the correct answer from the codes given below :

List I	List II
(Iron ore mines)	(State)
(a) Jajpur	(1) Chhattisgarh
(b) Dalli-Rajhara	(2) Orissa
(c) Baraiamda	(3) Maharashtra
(d) Ratnagiri	(4) Jharkhand

Codes :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (2)	(1)	(4)	(3)
(B) (4)	(2)	(1)	(3)
(C) (1)	(4)	(2)	(3)
(D) (3)	(2)	(4)	(1)

21. खालीलपैकी कोणती कोकण रेल्वे मार्गावरील प्रमुख स्थानके आहेत ?

- (A) रत्नागिरी व मडगांव
 (B) मेंगलोर व मुंबई
 (C) चिपळूण व थिरुअनंतपूरम
 (D) मुंबई व उडपी

22. सूची I व सूची II यांच्या जोड्या जुळवताना खाली दिलेल्या विकल्पामधून योग्य जोड्या निवडा :

सूची I	सूची II
(लोहखनिज खाणी)	(राज्य)
(a) जाजपूर	(1) छत्तीसगड
(b) दिल्ली-राजहरा	(2) ओरिसा
(c) बराईमदा	(3) महाराष्ट्र
(d) रत्नागिरी	(4) झारखंड

संकेत :

(a)	(b)	(c)	(d)
(A) (2)	(1)	(4)	(3)
(B) (4)	(2)	(1)	(3)
(C) (1)	(4)	(2)	(3)
(D) (3)	(2)	(4)	(1)

23. As per census 2011, India has
..... metropolitans.

- (A) 21
- (B) 32
- (C) 53
- (D) 65

24. India has often both floods and
droughts because :

- (A) The size of the country is very
large
- (B) The relief of India is highly
uneven
- (C) Monsoon causes heavy rainfall
in a few months
- (D) Behaviour of monsoon is highly
variable

23. 2011 च्या जणगणनेनुसार, भारतात
महानगरे आहेत.

- (A) 21
- (B) 32
- (C) 53
- (D) 65

24. भारतात पूर व अवर्षण सातत्याने होतात
कारण

- (A) भारत देशाचा आकार खूप मोठा आहे
- (B) भारतातील भूउठावात वैविध्यता आहे
- (C) मान्सूनमुळे थोड्याच महिन्यांच्या कालावधीत
जोरदार पर्जन्य पडते
- (D) मान्सून हा अति विचलनशील आहे

25. Which of the following is the easternmost major Himalayan tributary of Ganga river system ?

- (A) Tista
(B) Kosi
(C) Mahananda
(D) Ghaghara

26. Match the following :

Moments	Statistical measures
(a) First	(1) Kurtosis
(b) Second	(2) Skewness
(c) Third	(3) Mean
(d) Fourth	(4) Variance

Which one of the following is the correct sequence of pairs ?

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(3)	(4)	(2)	(1)
(C)	(2)	(1)	(3)	(4)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

25. खालीलपैकी कोणती गंगा नदी प्रणालीची अतिपूर्वेकडील प्रमुख हिमालयन उपनदी आहे ?

- (A) तिस्ता
(B) कोसी
(C) महानंदा
(D) घागरा

26. जोड्या लावा :

परिबल	सांख्यिकी मान
(a) प्रथम	(1) ककुदता
(b) द्वितीय	(2) वितलीयता
(c) तृतीय	(3) सरासरी
(d) चतुर्थ	(4) विचरण

खालीलपैकी जोड्यांचा कोणता अनुक्रम बरोबर आहे ?

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	(1)	(2)	(3)	(4)
(B)	(3)	(4)	(2)	(1)
(C)	(2)	(1)	(3)	(4)
(D)	(4)	(3)	(2)	(1)

27. Degrees of freedom for two-way Chi-square test is equal to

(A) $n - 1$

(B) $(n_1 + n_2) - 2$

(C) $(n_1 * n_2) - 2^2$

(D) $(r - 1) * (c - 1)$

28. In SOI topographic map on scale 1 : 50,000, width of a channel is 2.5 mm. What would be the actual width of the channel on ground ?

(A) 2.5 m

(B) 25 m

(C) 12.5 m

(D) 125 m

27. द्विमार्गीय काय वर्ग चाचणीचे विमुक्त संख्यामान इतके असते.

(A) $n - 1$

(B) $(n_1 + n_2) - 2$

(C) $(n_1 * n_2) - 2^2$

(D) $(r - 1) * (c - 1)$

28. 1 : 50,000 या प्रमाणावरील भारतीय स्थल-दर्शक नकाशावर नदीपात्राची रुंदी 2.5 मिमी असेल, तर त्या नदीपात्राची जमिनीवरील रुंदी इतकी असेल.

(A) 2.5 m

(B) 25 m

(C) 12.5 m

(D) 125 m

29. Which bandwidth can be most useful for imaging from satellite in cloudy conditions ?

- (A) 0.4 – 0.5 μm
- (B) 0.4 – 0.7 μm
- (C) 1.3 – 3.0 μm
- (D) 1 mm – 1 m

30. Map generalization is mainly controlled by :

- (A) Number of features to be represented
- (B) Map scale
- (C) Area to be mapped
- (D) Projection of the map

29. अभाच्छादित परिस्थितीत उपग्रहाद्वारे प्रतिभा मिळविण्यासाठी कोणती पट्टारुंदी सर्वात जास्त उपयोगी ठरते ?

- (A) 0.4 ते 0.5 μm
- (B) 0.4 ते 0.7 μm
- (C) 1.3 ते 3.0 μm
- (D) 1 mm ते 1 m

30. नकाशा सामान्यीकरण याने निर्धारित होते.

- (A) नकाशात दाखवायच्या घटकांची संख्या
- (B) नकाशा प्रमाण
- (C) नकाशात दाखवायचे क्षेत्र
- (D) नकाशा प्रक्षेपण

31. Concept of uniformitarianism stated by James Hutton was further enhanced by :

- (A) Louis Agassiz
- (B) Charles Lyell
- (C) John Playfaire
- (D) Karl Gilbert

32. Which of the following is an example of residual mountain ?

- (A) Greater Himalaya
- (B) Aravali
- (C) Siwalik
- (D) Balaghat range

33. Geosynclinal hypothesis was put as an explanation for

- (A) Orogeny
- (B) Distribution of continents and oceans
- (C) Crustal deformation
- (D) Magma Chambers

31. जेम्स हटन यांची 'समानतावाद' संकल्पना यांनी पुढे नेली.

- (A) लुईस अॅगॅसीज
- (B) चार्ल्स लायेल
- (C) जॉन प्लेफेअर
- (D) कार्ल गिल्बर्ट

32. खालीलपैकी हे 'अवशिष्ट पर्वता'चे उदाहरण आहे.

- (A) बृहत् हिमालय
- (B) अरवली
- (C) शिवालिक
- (D) बालाघाट रांग

33. च्या स्पष्टीकरणासाठी 'भूदोणी परिकल्पना' मांडली गेली.

- (A) गिरीजनन
- (B) खंड आणि महासागरांचे वितरण
- (C) कवच विरूपण
- (D) शिलारस कोठी

34. Which one of the following is essential for Karstic landscape development ?

- (A) Alluvial fans
- (B) Glacial outwash
- (C) Limestone bedrock
- (D) Loess

35. Convectional Current Theory was put forth by :

- (A) Du Toit
- (B) Lyell
- (C) Wegner
- (D) Holmes

36. is responsible for Green-house effect.

- (A) Water vapour
- (B) Dust particle
- (C) Suspended material
- (D) Argon

34. कार्स्ट भूदृश्य विकासासाठी खालीलपैकी कोणता एक घटक आवश्यक आहे ?

- (A) जलोढ पंखा
- (B) हिमजलोढ
- (C) चुनखडक तलशिला
- (D) लोएस

35. प्रक्रमण प्रवाह सिद्धान्त यांनी मांडला.

- (A) ड्यू टॉइट
- (B) लेएल
- (C) वेग्नर
- (D) होमस्

36. हे हरीतगृह परिणामास कारणीभूत आहे.

- (A) जलबाष्प
- (B) धुळीकण
- (C) तरंग पदार्थ
- (D) अरगॉन

37. Who introduced the idea of 'precipitation-evaporation ratio' in climatic classification ?

- (A) Koeppen
- (B) Thornthwait
- (C) Critchfield
- (D) Strahler

38. **Assertion (A)** : "Loose, sandy soil surface heats up rapidly by day."

Reason (R) : Air is an extremely poor conductor of heat.

Select the *correct* answer from the codes given below.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true and (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

37. हवामान वर्गीकरणात 'वृष्टी-बाष्पीभवन गुणोत्तर' ही कल्पना सर्वप्रथम कोणी मांडली ?

- (A) कोपेन
- (B) थॉर्नवेट
- (C) क्रिचफिल्ड
- (D) स्ट्रॉलर

38. **विधान (A)** : "सैल, वालुकामय मृदेचा पृष्ठभाग दिवसभरातून जलद गतीने तापतो."

कारण (R) : हवा ही अत्यंत मंद उष्णता वाहक आहे.

खालील सांकेतांकापैकी **योग्य** विकल्प निवडा :

सांकेतांक :

- (A) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत व (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) व (R) दोन्ही बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे अचूक स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे आणि (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

39. Which one of the following is *not* the distinctive feature of the stratosphere ?

- (A) Its high moisture content
- (B) Its stability compared to troposphere
- (C) Its dryness
- (D) Its high concentration of ozone

40. The pressure is dynamically induced belt.

- (A) Equatorial low
- (B) Sub-tropical high
- (C) Polar high
- (D) Tropical low

39. खालीलपैकी कोणते स्थितांबराचे वेवच्छेदक लक्षण नाही ?

- (A) त्याचे जास्त आर्द्रतामान
- (B) तपांबराच्या तुलनेत त्याची स्थिरता
- (C) त्याचा कोरडेपणा
- (D) त्यातील ओझोनचे जास्त केंद्रीकरण

40. वायूभार हा गतिक प्रवर्तित पट्टा आहे.

- (A) विषुववृत्तीय कमी
- (B) उप-उष्ण कटिबंधीय जास्त
- (C) ध्रुवीय जास्त
- (D) उष्ण कटिबंधीय कमी

41. Theory of coral formation is put forth by

- (A) Charles Darwin
- (B) W. M. Davis
- (C) C.A.M. King
- (D) John Pethick

42. Aleutian arc extends from :

- (A) Gulf of Alaska to Kamchatka Peninsula
- (B) Alaska to Siberia
- (C) Canada to Japan
- (D) Alaska to Japan

43. Vertical circulation of ocean water is mainly controlled by

- (A) Volume of ocean water
- (B) Temperature of ocean surface water
- (C) Ocean surface currents
- (D) Atmospheric pressure at ocean surface

41. प्रवाळनिर्मिती सिद्धांत यांनी मांडला आहे.

- (A) चार्ल्स डार्विन
- (B) डब्ल्यू. एम्. डेव्हिस
- (C) सी. ए. एम्. किंग
- (D) जॉन पेटिक

42. अल्युशियन चाप पर्यंत पसरले आहे.

- (A) अलास्काचे आखात पासून कामचत्का द्वीपकल्प
- (B) अलास्का पासून सायबेरीया
- (C) कॅनडा पासून जपान
- (D) अलास्का पासून जपान

43. सागरी पाण्याचे उर्ध्व अभिसरण प्रामुख्याने यांनी नियंत्रित केले जाते.

- (A) सागरीजलाचे घनफळ
- (B) सागरपृष्ठीय जलाचे तापमान
- (C) सागरपृष्ठीय प्रवाह
- (D) सागरपृष्ठावरील वातावरणीय दाब

44. of the following is the most important element of the ecosystem.
- (A) Food chain
(B) Food web
(C) Energy flow
(D) Ecological succession
45. In period domestication of animals was started.
- (A) Paleolithic
(B) Pre-paleolithic
(C) Mesolithic
(D) Neolithic
46. What does "terrae-incognitae" refers to ?
- (A) Territory in the human minds
(B) Unknown territories
(C) Unorganised territories
(D) Imaginary spaces
44. खालीलपैकी हे परिसंस्थेचे महत्त्वपूर्ण अंग आहे.
- (A) अन्नसाखळी
(B) अन्नजाळे
(C) ऊर्जाप्रवाह
(D) परिस्थितीकी अनुक्रम
45. कालखंडात प्राण्यांना माणसाळविणे सुरु झाले.
- (A) प्राचीन पाषाण
(B) पूर्व प्राचीन पाषाण
(C) मध्यपाषाण
(D) नवपाषाण
46. "टेरा-इनकॉग्नीटी" म्हणजे काय संबोधित होते ?
- (A) मानवीमनातील भूप्रदेश
(B) माहित नसलेले भूप्रदेश
(C) असंघटीत भूप्रदेश
(D) काल्पनिक अभिक्षेत्रे

47. Who has firstly divided the world landmass into three continents i.e. Europe, Asia and Libya ?

- (A) Erotosthenes
- (B) Hipparchus
- (C) Aneximendar
- (D) Herodotus

48. Geography is concerned to provide accurate, orderly and rational description and interpretation of the variable character of the earth surface. This definition was given by :

- (A) Yeates
- (B) Taaffe
- (C) Hartshorne
- (D) Taylor

47. जगाच्या भूभागाचे तीन खंडामध्ये उदा. युरोप, आशिया व लिबियामध्ये सर्वप्रथम कोणी विभाजन केले ?

- (A) इरॅटोस्थेनिस
- (B) हिप्पारकस
- (C) अनेक्सीमाईंडर
- (D) हिरोडॉट्स

48. पृथ्वीच्या पृष्ठभागावरील बदलत्या वैशिष्ट्यांचे अचूक, क्रमबद्ध आणि संयुक्तिक वर्णन व अर्थबोध म्हणजे भूगोल ही व्याख्या कोणी मांडली ?

- (A) यीट्स
- (B) टॉफे
- (C) हार्टशोर्न
- (D) टेलर

49. The concept of "Equator is a Great Circle" was put forth by :

- (A) Eratosthenes
- (B) Hipparchus
- (C) Ptolemy
- (D) Pluto

50. Who has advocated that the Geography is an ideographic rather than Nomothetic ?

- (A) Carl Ritter
- (B) Hettner
- (C) Peshel
- (D) Penk

49. 'विषुववृत्त हे बृहदवर्तुळ आहे' ही संकल्पना कोणाकडून मांडण्यात आली ?

- (A) इरॅटोस्थेनिस
- (B) हिप्पारकस
- (C) टॉलेमी
- (D) प्लुटो

50. 'भूगोल हे वास्तवआधारितपेक्षा जास्त कल्पनाआधारित आहे' हे कोणी पुरस्कृत केले ?

- (A) कार्ल रीटर
- (B) हेट्न्र
- (C) पेशेल
- (D) पेंक

APR - 36217/II—B

ROUGH WORK